

LBRIS

We know
books

MANDY ROBOTHAM

FATA DE DINCOLO
DE ZID

Traducere din limba engleză
ANDREEA GRIGORE

1

Separarea

13 august 1961, Berlinul de Vest

VISUL JUTTEI e invadat de împunsături, ca un vătrai în focul încins, în timp ce se dezvelește încet de mantia somnului.

– Jutta, Jutta! răsună șoapta alarmată a lui Hugo pe măsură ce ochii ei se acomodează cu negrul catifelat al dormitorului ei.

Mâinile sale o înghiontesc ușor, dar verișoara lui rămâne o siluetă fantasmagorică în întuneric.

– Ce s-a întâmplat? E vorba de Karin? Starea ei s-a agravat?

Primele gânduri ale Juttei se îndreaptă spre dezastru, poate chiar moarte, așa de mare este teama care o urmărește în coșmarurile ei schimbătoare – imagini cu Karin plutind în vise. Nimic altceva decât ea.

– Nu, nu e despre Karin – sau cel puțin nu am auzit nimic. Șoaptele lui Hugo plutesc în aer, iar disperarea lui o trezește.

– Atunci care e problema? Se ridică în șezut, frecându-și pleoapele încă iritate de somn.

– Se întâmplă ceva afară. Merg să investighez. Vii cu mine?

Nu prea are de ales. Pentru un oarecare motiv, Hugo speră că ea va veni. Jutta îl însoțește o dată sau de două ori la reportaje pentru postul de radio din Berlin, unde el este reporter junior, poziția sa fiind cu o treaptă mai sus față de un stagiar sau un băiat care servește

ceaiul. Ultima oară fusese cu șase luni de conflict în urmă, aproape de granița de pe Invalidenstrasse, când copiii de pe partea vestică aruncau proiectile de moloz spre gardienii est-germani și se retrăgeau în grabă la adăpost, ca și cum s-ar fi ascuns după fusta mamei. Episodul a fost clasat rapid de poliția de pe ambele părți ale zidului, nimeni nefiind interesat de un conflict de amploare pentru câteva bucăți de moloz, iar Jutta nu a privit cu prea multă plăcere acea experiență.

– Trebuie neapărat să vin? spune ea leneșă.

– Cred că vei dori să vii. Cei de la redacție spun că este o știre importantă. Ei cred că se construiește un zid.

În ciuda căldurii din săptămânile trecute, Berlinul de Vest, la trei dimineața, era acum răcoros; Jutta tremură sub jacheta sa subțire, agățându-se cu mâinile de talia lui Hugo, în timp ce motocicleta lui cu motor în doi timpi gonește pe străzile întunecoase, la est de tenebroasa graniță ce împarte orașul în două, iar părul ei prins în grabă flutură precum un steag negru în spatele lor. Cu cât Hugo se apropie mai mult de arterele principale, cu atât văd mai mulți oameni; nu mulțimi, dar mai mulți decât s-ar aștepta în mod normal să se întoarcă acasă de la cluburile din Kurfürstendamm într-o seară de sâmbătă din luna august, mai ales că orașul fusese parțial părăsit de berlinezii care plecaseră la casele lor de vacanță din zonele rurale pe timp de weekend. Totuși, cei doi nu observă nimic nelalocul lui, încă nu, și nici nu aud vreun protest. Deocamdată, văd doar trupuri care se scurg spre destinația lor – Poarta Brandenburg.

Când ajung, oamenii sunt adunați în jurul monumentului – vasul simbol de piatră al libertății greu câștigate a Berlinului. Cam o sută, estimează Jutta, deși e înspăimântător de liniște. Toți, fără excepție, privesc într-o singură direcție: spre Poartă. Dar nu mai este o poartă, pentru că porțile, în mod normal, se deschid și se închid. Aceasta este acum închisă cu fermitate, baricadată cu o bobină lungă de sârmă ghimpată pe partea vestică și cu o linie strânsă de Poliția Populară Est-Germană – Vopo – pe partea estică. În

strălucirea albastră ciudată a proiectoarelor portabile, Jutta încearcă să zărească șirul de militari, amestecați cu ciudatele uniforme ale soldaților Grupurilor de Luptă din fabrici, purtând șepci cu cozo-roc, a căror ținută neîngrijită dă impresia că au fost scoși din pat în numai câteva minute – deși observă că fiecare a fost înarmat cu o mitralieră scurtă și grosolană.

Hugo parchează motocicleta și se îndepărtează de lângă Jutta; acum se află într-o misiune serioasă pentru postul de radio, scoțându-și echipamentul de înregistrare și aruncându-l pe umăr. Jutta se deplasează ca într-un vis spre Poartă, observând poliția vest-germană, care se fâțâie în propria lor linie improvizată în fața urâței sârme, neștiind dacă trebuie să împiedice oamenii să treacă sau doar să mențină pacea care ar putea fi tulburată. Pentru că nu au primit niciun avertisment. Nimeni nu a primit.

Sentimentul de diviziune nu este străin pentru Jutta și ceilalți berlinezi; încă din 1945, capitala Germaniei a fost împărțită de o graniță care despărțea partea sovietică de est de aliații occidentali. Doar că această graniță a fost trasată aproape cu creta, mutându-se uneori, pe măsură ce cele patru puteri se certau pentru controlul asupra resurselor și al serviciilor – transport, apă, electricitate. Între timp, berlinezii trec, pur și simplu, peste această despărțire – prin cele aproximativ optzeci de puncte de control răspândite prin oraș – și își văd de viețile lor, unii locuind în Vest și lucrând în Est, alții invers. Berlinul, ca oraș, plutește în marea care este noua Republică Democrată Germană – RDG –, dar toți se amestecă. Sunt berlinezi, mai presus de toate.

Dar asta... Jutta nu a mai văzut niciodată un obstacol atât de palpabil în orașul ei: unul care nu este gândit să se dea laoparte, care este metalic și ascuțit și care cu siguranță i-ar zgâria pielea dacă ar îndrăzni să-l atingă, o restricție fizică ce înseamnă că nu poate trece – căci altfel...

Pe măsură ce Jutta privește țintă, teama o cuprinde până în măduva oaselor. Ideea că acest obstacol a străbate orașul dintr-un capăt în altul este înfricoșătoare din cauza a ceea ce se află de cealaltă parte. Nu trupele sovietice și tancurile care împânzesc Germania de Est, gata să ajute cel mai nou dintre statele lor comuniste aliate; nici măcar temuta Poliție Secretă Est-Germană – Stasi –, care pătrunde în fiecare colț al Berlinului, de Est sau de Vest, având ochi și urechi peste tot. Nu ei. Karin. Sora ei se află de cealaltă parte, în Germania de Est, dintr-un ghinion pur. Nu doar o soră: singura ei soră. Geamăna ei. Jumătatea ei.

Un sentiment acut de panică o cuprinde: Cât va dura asta? Dacă nu o vor lăsa pe Jutta să intre sau pe Karin să iasă? Ce se va întâmpla atunci?

Jutta privește dincolo de Poartă și printre oameni, pe lângă gardienii care întind încă spirale de sârmă și transportoarele blindate care inundă zona. Dincolo de ei, oameni zac pe loc, ceilalți berlinezi fiind acum prinși de cealaltă parte. Jutta se întreabă dacă și ei sunt la fel de uimiți și nedumeriți. Pe partea ei, oamenii se strecoară pe lângă ea în timp ce ea privește, murmurând pentru sine și oricine ar fi în apropiere: „Ce se întâmplă? Au spus că nu va fi zid. El a spus-o clar, nu? Nu există planuri pentru niciun zid“.

Oamenii din mulțime dau din cap aprobator, confirmând că și ei au auzit și au citit asta: Walter Ulbricht, liderul comunist al Germaniei de Est, pe o tribună aflată în fața presei și a martorilor, cu doar câteva luni înainte, anunța că „nu va exista niciun zid“ care să împartă orașul. Cele două țări, bineînțeles, sunt o altă poveste. Cortina de Fier a existat între Germania de Est și de Vest încă de după Cel de-Al Doilea Război Mondial, Berlinul rămânând singura membrană permeabilă între cele două. E greu să-ți imaginezi o întregă metropolă plutind într-un fel de „mare-terestră“ a Germaniei de Est, la o sută șaizeci de kilometri depărtare de restul

Germaniei de Vest, dar așa stau lucrurile în lumea postbelică. Pentru Aliați, Berlinul de Vest este o prezență costisitoare, dar simbolică, dincolo de Cortina de Fier, pe care încearcă să o mențină la suprafață cu fonduri și trupe. Pentru germanii din Est însă, granița orașului reprezintă un portal spre Vest, o rută de scăpare poroasă pentru cei disperăți să fugă de comunism, sute de mii folosind această cale în ultimii ani, golind RDG-ul de cei mai valoroși muncitori ai săi.

Dar nu acum, se pare. Nu aici și nu astăzi. Nu de acum înainte.

Reveria Juttei este întreruptă de Hugo, care apare lângă ea, trăgând-o de mânecă.

– Haide, trebuie să plecăm, spune el. Fața lui alungită și suplă este îmbujorată de la entuziasmul produs de realizarea acestui reportaj colosal, dar și de la frica a ceea ce va urma să se întâmple cu el și ceilalți berlinezi. Fuge spre motocicletă, vizibil nerăbdător ca Jutta să încalce și ea.

– Unde? întreabă ea. Este, practic, primul cuvânt zis de ea de când a privit sârma ghimpată și o încearcă un sentiment bizar atunci când îl rostește.

– Trebuie să verific dacă ajunge până jos – peste tot. Hugo vorbește pe repede-nainte, entuziasmat, dar Jutta îi înțelege mesajul, iar asta o înfioară și mai tare. Oare va fi mai multă sârmă, la fiecare punct de control? Dacă înconjoară întreaga parte vestică, așa cum se teme, să ajungă la Karin va fi aproape imposibil. Își închiuie cum se luptă să treacă prin țepii ascuțiți de metal, agățându-și hainele, zgâriindu-și pielea până când durerea o oprește și trebuie să smulgă cu greu țepii din carnea sfâșiată. Și apoi ce? Să ajungă plină de sânge și rănită la spital, unde Karin zace deja, incapabilă să găsească o cale de scăpare pentru amândouă.

– Trebuie să găsec o cale să trec dincolo, la Karin! strigă ea către Hugo în timp ce gonesc spre nord, pe străzile Berlinului de Vest, care acum încep să se umple pe măsură ce vestea se răspândește chiar și printre cei adormiți. Uimiți, unii sunt încă în pijamale, care se

întrevăd de sub pantalonii și cămașile puse în grabă. Domnește o confuzie liniștită.

– Mai întâi trebuie să găsim un punct de control deschis! strigă Hugo în urma lui.

E mai puțin liniștit, dar la fel de haotic atunci când se opresc, pentru scurt timp, la intersecția de pe Bornholmer Strasse, unul dintre cele opt puncte de trecere încă deschise, unde mulțimile încep să-și găsească glasul. „Nu e corect!“, strigă slab un bărbat. „Asta nu e democrație!“

Are dreptate – pentru că dincolo de sârma subțire se află comunismul, dar poate că se simte mai bine după ce a spus-o. O altă voce răsună: „Au oprit S-Bahn¹-ul la gara Friedrichstrasse, întorcând trenurile spre Est“. Altcineva strigă că și U-Bahn-ul² este blocat, semnalând că legătura – cercul feroviar care înconjoară orașul – este ruptă. Se rupe un lanț și se ridică altul.

Hugo dispare iar în mulțime, cu microfonul ținut stângaci în fața lui, ca un cavaler medieval la un turnir. Jutta privește cu atenție dincolo de rândul protestatarilor și zărește un tânăr paznic de frontieră est-german stând lângă post. Cu ochii pe mitraliera pe care toți par să o poarte, ea înaintează printre oameni până la sârmă, iar fața lui exprimă uimire; nimeni altcineva nu s-a încumetat să se apropie atât de mult, preferând să protesteze de la distanță și să se retragă încet pe măsură ce cuvintele furioase pluteau în aer. În ciuda privirii sălbatică, are bunul-simț să-și coboare arma când Jutta se apropie.

– Pot să... pot să trec? întrebă ea.

Privirea sa alarmată se intensifică. De ce oare ar vrea ea să treacă? Se află pe partea liberă, enclava simbolică a Vestului. De ce ar dori să meargă în Est?

– Nu, spune el surprins. Nimeni nu trece. Nu azi. Nu fără permis. Apoi, văzând că disperarea ei crește, adaugă: Îmi pare rău, Fräulein.

– Dar sora mea e internată în spital pe partea cealaltă, pledează Jutta. Este vest-berlineză – și pentru prima oară simte din plin forța distincției –, sigur o vor lăsa să se întoarcă, nu?

– Nu știu, Fräulein, răspunde el, reluându-și aerul detașat, cu ochii fixați în depărtare.

Jutta e de părere că acesta se teme de orice emoție; poate atât timp cât bătrânele sau copiii nu se prăbușesc sau nu plâng în fața lui, poate să reziste. Poate are o mamă mândră de funcția ocupată de el în armata est-germană, care se laudă femeilor din bloc cu iscusința lui ca paznic. Oricum, pare că o roagă: *Te rog, nu plânge, Fräulein. Poți să ții la mine, să mă cerți, și-ți voi arăta patul armei mele, doar te rog să nu plângi.*

Dar dacă ar rămâne, Jutta simte că s-ar putea să plângă. Se îndepărtează, fața ei începând să se crape de durere pe măsură ce se întoarce. Hugo nu se află nicăieri în apropiere, deși are nevoie de el acum, de vârul ei înalt și slab, să-și îngroape capul în pieptul lui osos, în tricoul lui alb și curat, și să-și împartă disperarea. *Karin, o, Karin, de ce oare ai mers acolo?*

Nimeni nu putea să știe, desigur – despre sârma care urma să se transforme în acest Zid, sau despre șirul nefericit de evenimente care au plasat-o pe Karin în spitalul Charité din Berlinul de Est, cu semnul roșu al unei cicatrice plutind peste locul unde apendicele ei inflamate se aflase recent.

– Karin, nu poți să aștepți până mâine? Atunci vin cu plăcere cu tine, spusese Jutta cu doar o zi înainte. Era o după-amiază însorită de sâmbătă, iar amândouă erau nerăbdătoare să scape de căldura din apartamentul familiei de la etajul al doilea: să-și întâlnească prietenii, să stea afară în parc sau la o cafenea.

– Dar am promis că mă întâlnesc cu oamenii ăștia – sunt influenți în lumea modei, protestase Karin. Dacă reușesc să atrag atenția măcar cu unul dintre desenele mele, aș putea avea o șansă să scap de slujba aia fără viitor. Amândouă știau că hotărârea tăcută, dar de neclintit a Karinei avea să câștige, în cele din urmă, însă deja devenise nerăbdătoare.

¹ Rețea feroviară de transport public din Germania.

² Metrou pentru transport public din Germania.

Așa că sora ei, o aspirantă în designul vestimentar, își luase mapa cu schițe și plecase singură la barul colegiului de artă din Berlinul de Est, în ciuda insistențelor mamei lor că nu arăta în apele ei și a confesiunii făcute în taină Juttei că „nici nu se simțea prea grozav”. Jutta o auzise în timpul nopții gemând în baie din cauza durerilor de stomac. Dimineța, părea palidă, dar nu părea să sufere.

Jutta, între timp, își petrecuse după-amiaza vizionând un film francez în Berlinul de Vest, împreună cu cea mai bună prietenă a ei, Irma, și se întorsese acasă pentru a o găsi pe mama ei în lacrimi.

– Am primit un telefon de la Charité, spusese Ruth. Karin tocmai a ieșit din sala de operație.

– Sala de operație? Ce naiba...?

După ce se prăbușise în barul colegiului, Karin fusese dusă cu ambulanța la cel mai apropiat spital și operată de urgență – apendicite, care până atunci doar o necăjise, dar acum era perforat, fusese îndepărtat rapid. În timp ce ea dormea în salonul de recuperare, asistentele îi cercetaseră lucrurile și găsiseră numărul de telefon al familiei.

– Hai să plecăm acum, îi spusese Jutta mamei ei. Ajungem repede cu U-Bahn-ul.

– N-are rost, răspunsese Ruth. Spun că doarme încă după anestezie și va fi amețită toată noaptea. Doctorul crede că e mai bine să mergem mâine, când o să fie trează.

Iar acum este mâine. Și, Doamne, cât de groaznic trebuie să se simtă acel doctor, se gândește Jutta. Pentru că dacă a fost cel mai bine păstrat secret al lumii, dacă nici politicienii din Berlinul de Vest și din afară n-aveau habar cum kilometri întregi de sârmă ghimpată fuseseră ascunși și distribuiți în tot orașul, atunci cum ar fi putut un doctor obișnuit să știe? Dar toate astea nu schimbă un lucru simplu: Jutta se află pe o parte a graniței Berlinului, iar sora ei pe cealaltă. Deocamdată, prizonieră.

Când Hugo o regăsește în mulțime, emoțiile amețitoare au lăsat locul unui sentiment de luciditate practică, iar gândurile Juttei se

împart între rute prin care ar putea ajunge la Karin și feluri în care să-i spună mamei lor. Cel din urmă lucru o înspăimântă cel mai mult. Apoi mătușa Gerda – mama lui Hugo și sora mai mare a lui Ruth. Deși nu sunt gemene, legătura dintre ele este aproape la fel de strânsă precum cea dintre Jutta și Karin.

– Hugo, trebuie să mă întorc acasă, spune ea. Mama sigur s-a trezit, dacă nu e deja în picioare. N-am lăsat niciun bilet.

– Am lăsat eu unul, o liniștește Hugo. Doar câteva rânduri, dar vor ști că suntem bine.

Suntem?, se întreabă Jutta. Cu mitraliere și bariere, cu tulburări ce încep să fiarbă ca măruntaiele unui vulcan gata să erupă.

Continuă, plin de adrenalină:

– În plus, am dat peste niște contacte – rostește cuvântul cu mândrie –, sunt jurnaliști britanici, cu un birou în partea de Est. Se pare că ei pot trece granița în ambele sensuri și vor duce un bilet la Charité, pentru Karin.

Arată atât mulțumit, cât și ușurat. Locuind alături de gemene încă de când s-au născut, cei trei sunt mai degrabă ca frații decât ca niște veri.

Ocolesc mulțimea și se strecoară până la un bărbat și o femeie care stăteau deoparte.

– Jutta, aceștia sunt Douglas și Sandra – sunt jurnaliști la Reuters.

Zâmbește politicoș cuplului tânăr și bine îmbrăcat, care probabil locuiește în Est, dar clar își cumpără haine din Vest.

– Vă mulțumesc pentru ofertă, spune Jutta. Nu știm alt mod de a ajunge la Karin, deocamdată. Un bilet o va liniști pentru moment.

Jutta caută în micuța geantă de umăr și scoate un carnețel, îl folosește pe Hugo drept sprijin pentru a scrie. Ce să scrie? *Dragă Karin, poate ești închisă în Est, dar vom veni să te luăm.* Nu, bineînțeles că nu. Jutta scrie în grabă ceva simplu: *Draga mea K, sper că te simți mai bine – mama și cu mine vom veni în vizită cât de curând putem. Ai grijă de tine și odihnește-te! Ja-Ja.* Înghite în sec în